

Samrådsredogörelse

Detaljplan för del av Hammarbyhöjden 1:1 och Snöfallet 2 m.fl. vid kv. Kölden i stadsdelen Björkhagen, Dp 2016-14205

Innehåll

Sammanfattning	1
Bakgrund.....	2
Förslagets syfte och huvuddrag.....	2
Hur samrådet bedrivits.....	3
Ämnesvisa synpunkter och stadsbyggnadskontorets ställningstaganden.....	3
Allmänt om samrådsförslaget och utvecklingen	3
Stadsbyggnad	4
Arkitektur och gestaltning	5
Kulturmiljö	7
Olägenheter för grannar	8
Parker och grönområden	9
Gator och trafik	11
Teknisk försörjning.....	14
Hälsa och säkerhet	17
Miljö- och klimataspekter	19
Övriga frågor	19
Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande	20
Föreslagna förändringar.....	21
Inkomna synpunkter	21
Statliga och regionala myndigheter och förbund	21
Kommunala nämnder, bolag och förvaltningar	24
Övriga remissinstanser	28
Sakägare enligt fastighetsförteckning	29
Övriga, ej sakägare	45

Sammanfattning

Detaljplanens huvudsyfte är att möjliggöra uppförande av bostadsbebyggelse om cirka 80 bostäder samt en förskola med fyra avdelningar. Planen möjliggör även lokaler för centrumändamål med syftet att göra detaljplanen mer flexibel om förskolebehovet förändras. Planförslaget sändes ut på samråd 2018-06-26 - 2018-08-

Stadsbyggnadskontoret

Fleminggatan 4
Box 8314
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 27 300
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
stockholm.se

28. Under samrådet har 54 yttranden inkommit. Flertalet remissinstanser tillstyrker planförslaget och framför synpunkter i sak, framför allt vad gäller förskolegårdens yta, gestaltning och dagvattenhantering. Flest yttranden från sakägare/boende berörde trafik, gestaltning, markförhållanden samt byggandet.

Med anledning av de synpunkter som framförts under samrådet kommer främst följande frågor att studeras vidare i det fortsatta planarbetet: förskolegårdens yta, gestaltning, trafik och dagvattenhantering.

Kontoret föreslår bl.a. följande ändringar i förslaget inför granskning:

- En trafikutredning tas fram, och trafikdelen beskrivs ytterligare i planbeskrivningen.
- Lamellhuset flyttas något från Karlskronavägen för att tillskapa mer förgårdsmark.
- Gestaltningen ses över utefter inkomna yttranden. Bl.a. möjliggörs sadeltak på alla byggnader och franska balkonger på lamellhusets sida mot gatan. Lamellhusets byggnadsvolym delas upp i två delar som är förskjutna i förhållande till varandra.
- Norra och södra byggnaden sänks med en våning.
- Garagenedfarten flyttas närmare lamellhuset.
- En minskning av antal förskoleavdelningar föreslås och förskolegården utökas.
- Geo-PM justeras. I planbeskrivningen läggs en rubrik till om ras och skred, och i plankartan förs en planbestämmelse in om markens stabilisering.
- Dagvattenutredningen justeras och uppdateras, och dagvatten- och risk för störningsbestämmelser förs in på plankartan.

Kontorets sammanfattande bedömning är att de inkomna synpunkterna kan hanteras och studeras vidare i det fortsatta arbetet.

Bakgrund

Förslagets syfte och huvuddrag

Detaljplanens huvudsyfte är att möjliggöra uppförande av bostadsbebyggelse om cirka 80 bostäder samt en förskola med fyra avdelningar. Planen möjliggör även lokaler för centrumändamål med syftet att göra detaljplanen mer flexibel om förskolebehovet förändras. Föreslagen bebyggelse omfattar två byggnader i fem till åtta våningar, ett lamellhus i fyra våningar samt en förskolebyggnad i två våningar som är sammanbyggd med den norra byggnaden. Förslaget har utformats för att anpassas till och komplettera den

befintliga stadsstrukturen med en förtätning som tydliggör och stärker gaturummet. Gestaltningmässigt integreras den nya bebyggelsen i den befintliga 1940-50-talsmiljön genom en modern tolkning av områdets tidstypiska element gällande bl.a. fasadmateriäl, huvudsakligen i tegel. Planförslaget är ett viktigt bidrag till att uppfylla Stockholms bostadsmål och åstadkomma goda boendemiljöer, samt täcka det befintliga och tillkommande behovet av förskoleplatser i staden.

Hur samrådet bedrivits

Plansamråd för aktuell detaljplan pågick under perioden 2018-06-26 - 2018-08-28. Information om samrådet skickades ut enligt sändlista till remissinstanser och berörda sakägare enligt fastighetsförteckningen. Samrådsförslaget visades i Tekniska Nämndhuset samt på stadsbyggnadskontorets hemsida, www.stockholm.se/detaljplaner. Annonser om samråd och samrådsmöte publicerades i lokaltidningen Mitt i Söderort Hammarby/Skarpnäck tisdag 19 juni 2018. Samrådsmöte i form av öppet hus hölls 2018-08-21 i Björkhagens skola i Björkhagen, där cirka 30 personer närvarade.

Ämnesvisa synpunkter och stadsbyggnadskontorets ställningstaganden

Nedan redovisas ämnesvis de synpunkter som inkom under samrådet. Stadsbyggnadskontorets kommentarer och ställningstagande redovisas i kursiv stil efter varje ämne.

Allmänt om samrådsförslaget och utvecklingen

Flera remissinstanser tillstyrker planförslaget. De positiva kommentarer som inkommit handlar främst om tillskapandet av nya bostäder och en förskola i kollektivtrafikhärla läge samt förhållningssätten till den befintliga miljön. De framför synpunkter i sak rörande främst förskolegårdens yta, gestaltning och dagvatten.

Många boende i området avstyrker samrådsförslaget främst då det tillskapar mer trafikflöde, är en för hög exploatering samt tar bort parkmark.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Kontoret anser att de nya bostäderna och förskolan som möjliggörs genom planförslaget är ett viktigt bidrag till att uppfylla Stockholms bostadsmål och åstadkomma goda boendemiljöer, samt täcka det befintliga och tillkommande behovet av förskoleplatser i staden. Kontoret gör den övergripande bedömningen att huvuddragen i förslaget skapar en god stadsmiljö men föreslår att planförslaget inför granskningen omarbetas, främst, med en större förskolegård, lägre byggnader vid skogsbacken och slänten, samt att

garagenedfartens yta och placering och avståndet mellan föreslaget lamellhus och Karlskronavägen justeras.

Stadsbyggnad

Flertalet remissinstanser och en del boende är positiva till att nya bostäder och en ny permanent förskola tillkommer i ett läge med bra kollektivtrafik och ett gott utbud av service. Några boende framför att det är positivt att det byggs hyresrätter och en permanent förskola samt att planförslaget i det stora hela ser välplanerat och genomtänkt ut. Andra boende anser att detaljplaneområdet inte bör bebyggas och protesterar mot den presenterade detaljplanen. Boende framför att förslaget bör omfatta ett mindre antal bostäder och fler större lägenheter utifrån behovet i området med barnfamiljer.

Hyresgästföreningen framför att de blev väl bemötta på samrådsmötet och att de fick bra svar på sina frågor. Några boende anser dock att samrådet genomfördes på ett dåligt sätt och att det bör göras om, och föreslår att en gemensam dragning görs och att mötet förläggs senare på dagen och inte under semestertider. Boende önskar vidare att se ett protokoll från samrådsmötet och anser att det var för kort om tid för att komma med åsikter. Boende rekommenderar byggnadsnämnden och stadsbyggnadskontoret att se över riktlinjerna för samrådsprocessen i syfte att nå och engagera så många som möjligt.

En del boende anser inte att området upplevs otryggt och ifrågasätter hur tryggheten kan ökas och vad som menas med levande gaturum. Boende menar att tryggheten minskar med en större mängd fordon på vägen och större folkrörelser i området.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Det är idag ett högt tryck på Stockholms stad gällande bostadsbyggandet. Fram till år 2020 ska 40 000 nya bostäder byggas, och ytterligare 100 000 fram till 2030. Då behövs också skolor, kollektivtrafik, bibliotek, idrottsplatser, närbutiker, parker och mycket mer. I och med tunnelbaneöverenskommelsen ska utbyggnad ske i områden längs de nya sträckningarna tillsammans med de befintliga stadsdelarna inom tunnelbanans influensområde. Björkhagen ingår i tunnelbanans influensområde. Detta innebär att större delen av Stockholm förtätas. Planförslaget möjliggör för både små och stora lägenheter men reglerar inte lägenhetsstorlekar.

Vid ett standardförfarande är formen för samråd inte reglerat i plan- och bygglagen, förutom vilka som ska delta. Det är inte heller reglerat hur länge ett samråd ska pågå. Därför kan samrådets form

variera från fall till fall. I Stockholm sker det ofta genom ett samrådsmöte eller öppet hus. Stadens vision, Vision 2040, är att Stockholmare ska bli än mer delaktiga i stadens utveckling och känna samhörighet med sin stad. Därför arbetar staden hela tiden för att hitta bättre former för dialog och samråd.

Förskolans placering inom planområdet kan inbjuda till rörelse och aktivitet även när mörkret infinner sig med hjälp av belysning. Planförslaget möjliggör dessutom att det tillkommer fler bostäder och entréer i gatuliv, som kan bidra till förhöjd uppsikt och närvaro i de offentliga miljöerna längs med Karlskronavägens gaturum.

Arkitektur och gestaltning

Länsstyrelsen vill uppmärksamma på att balkonger som kragar ut mer än 1,5 meter och som placeras lägre än tre meter från marken tar byggnadsarea i anspråk och föreslår att planbestämmelsen förtydligas.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning framför att det vore önskvärt med förgårdsmark utmed lamellhuset mot Karlskronavägen.

Stadsmuseet bedömer att lamellhuset är något högre än husen i kvarteret Rimfrosten men anser detta acceptabelt då höjdskillnaden är marginell. Stadsmuseet framför att utformningen med tegelfasader avviker i materialitet från området i övrigt men anser det inte vara problematiskt, då föreslagen bebyggelse i stället blir en ny avläsbar årsring.

Skönhetsrådet ser positivt på den nya förskolebyggnaden med genomarbetad arkitektur och ser den strukturella uppbyggnaden med lamell- och punkthusen som väl avvägd. Rådet framför däremot att punkthusen antingen behöver sänkas, alternativt göras slankare för att tåla den föreslagna höjden. Rådet anser att lamellhuset har förutsättningar att bli ett värdefullt tillskott i gatubilden men att huset behöver ses över genom en förändring i gestaltning längs med huset för att minska upplevelsen av en lång och enahanda lamell, olikt den befintliga bebyggelsen mittemot.

Exploateringskontoret anser att utformningen av ytan för garagerampen bör bidra till att skapa en trygg och trevlig miljö och utformas med hänsyn till skolans entré.

Hysesgästföreningen undrar hur gården mellan lamellhus och befintlig skolbyggnad ska utformas.

Ett flertal boende har invändningar till utformningen av de nya byggnaderna, och anser att de rent estetiskt inte passar in i den

befintliga arkitekturen i området. Boende föreslår att alla hus omarbetas till att stämma bättre med befintlig arkitektur med enkla former, rena gavlar, lugna kulörer och få, men väl utförda, detaljer.

Många boende anser att lamellhuset inte samspelar med befintlig bostadsbyggnad mittemot utifrån bredd och höjd, och framför att lamellhuset blir för långt och placeras för nära gatan. Boende önskar att lamellhuset flyttas närmare skolbyggnaden och att det tillskapas förgårdsmark, samt att balkonger eller franska balkonger förläggs mot gatan i stället. Boende anser att husets gavel mot väster ser sluten ut och att den indragna våningen högst upp gör volymen stökig och ses som en främmande takutformning. Vidare framför en del boende att tegelfasaden upplevs märklig i stadsdelen och att det bör övervägas radhus i stället för lamellhus.

Några boende anser att punkthusen är ett spännande och djärvt grepp som kan bli bra efter ytterligare bearbetning. Andra boende befarar att punkthusen kommer att dominera miljön och att husen blir för framstående och tar en för stor höjd i anspråk, och föreslår att punkthusen görs lägre för att kunna anpassas till det befintliga bostadsområdet.

En del boende ser positivt på att växttak föreslås på förskolebyggnaden, andra boende framför att förskolebyggnaden upplevs stökig och att den bör byggas på samma plats som befintlig förskola ligger på idag, då några boende menar att det skulle innebära en lägre byggnad som inte på samma sätt stjäl ljus från boende mittemot.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande
Kontoret förtydligar planbestämmelsen om balkonger utifrån länsstyrelsens yttrande.

Kontoret justerar lamellhusets placering enligt stadsdelsförvaltningens yttrande och placerar byggnaden 1-2 meter längre från Karlskronavägen så att mer förgårdsmark möjliggörs.

Kontoret tar till sig Skönhetsrådets yttrande och sänker den norra och södra byggnaden med en våning. Vidare ser kontoret över en förändring i gestaltning längs med lamellhuset för att minska upplevelsen av en lång lamell; med en förskjutning i mitten av byggnadsvolymen och med olika kulörer på byggnadsvolymens två delar upplevs byggnaden mer småskalig och mindre avlång och samspelar bättre med befintlig lamellhuslänga mittemot på andra sidan Karlskronavägen.

Kontoret justerar garagenedfartens utbredning och placering enligt Exploateringskontorets yttrande. Garagenedfarten föreslås placeras närmare lamellhusets gavel med hänsyn till en av Björkhagens skolas entréer.

Kontoret uppdaterar planbeskrivningen utifrån Hyresgästföreningens yttrande, och för in en beskrivande text och illustrationsbild som visar hur föreslagen yta mellan lamellhuset och befintlig skola kan gestaltas.

Kontoret ser över gestaltningen av alla hus. Bl.a. föreslås sadeltak på samtliga hus, franska balkonger på lamellhusets sida mot Karlskronavägen, och att norra och södra byggnaden sänks med en våning.

Husens fasader ses över och föreslås vara monokroma och samlade med upprepande fasadmotiv som ger husen en samtida karaktär trots dess tidstypiska utformning. Norra och södras byggnadens tegelfasaders föreslagna rutmönster i en annan tegelkulör skapar t.ex. en association till tidstypiska putsade fasader från 1950-talet där rutorna målades i en annan kulör.

Kontoret bedömer att norra och södra byggnadens förskjutna delar fångar upp karaktären hos befintliga punkthus och samspelar på ett fint sätt. Kontoret har tagit hänsyn till husen i kvarteret Rimfrosten på andra sidan gatan beträffande lamellhusets höjd.

Under planprocessens gång har placering av förskolan prövats. Kontoret bedömer att nuvarande placering av föreslagen förskola har det mest gynnsamma läget utifrån markförhållanden och ljusförhållanden för förskolegården. Kontoret ser positivt på att en del av förskolegården är kuperad då variation i lek och miljö är gynnsamt för barns lärande och utveckling.

Kulturmiljö

Länsstyrelsen anser att förhållningssätten till den befintliga miljön är bra och bedömer att förslaget är möjligt att genomföra utan att kulturmiljöns värden skadas allvarligt. Länsstyrelsen framför dock att förhållandet till Markuskyrkan inte hanteras, och efterlyser en redogörelse för om och i så fall hur förslaget påverkar kyrkomiljön.

Stadsmuseet anser att aktuellt planförslag är genomförbart ur kulturhistorisk synvinkel då det inte medför negativa konsekvenser för kulturvärdena. Stadsmuseet anser att planförslaget har tagit hänsyn till områdets karaktär avseende planstruktur, volym och topografi med punkthusen i terrängens höjdpunkter och lamellhuset i det lägre partiet.

Stadsmuseet anser att det är acceptabelt att delvis bygga för skolan, och att stadsbilden endast påverkas i begränsad utsträckning eftersom en större del av skolan fortfarande kommer att vara synlig västerifrån Karlskronavägen.

Flertalet boende anser att avsteg görs från Björkhagens skyddsvärda arkitektur och miljö, och att det inte har tagits tillräcklig hänsyn till befintlig bebyggelse i avseende volym, skala, proportion eller till områdets karaktär. Andra boende framför att fler bostäder i området är bra men att det ska göras med varsamhet och aktsamhet om områdets värden och karaktär. En boende anser att förslaget kommer passa bra in i området och i övrig miljö.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Kontoret noterar länsstyrelsens yttrande gällande förhållandet till Markuskyrkan och uppdaterar planbeskrivningen.

Kontoret bedömer att bebyggelsetypologin som planen medger inte är främmande för platsen. Föreslagen bebyggelse har anpassats till befintlig bebyggelse när det gäller planstruktur, volym och gestaltning. Likt bebyggelsen i Björkhagen föreslås lamellhus i planområdets lägre partier medan högre byggnader har placerats i högre terräng. I övrigt är Björkhagens skola med sitt höga läge fortsättningsvis väl synlig från Karlskronavägens västra del.

Olägenheter för grannar

Boende påpekar att insyn, skuggning, ökad trängsel i miljö och gaturum, ljud från en förskola med fler avdelningar och att en försämring av ljusinsläpp och den sinnliga upplevelsen kommer att uppstå om planförslaget byggs. Boende menar att detta kommer att försämra boendekvaliteten.

Vidare befärar flera boende att själva byggandet kommer medföra buller, tung trafik, försämra luftkvaliteten och påverka trafiksituationen samt studie- och arbetsmiljön på Björkhagens skola. Boende undrar även över hur gatans utrymme och parkeringen längs gatan kommer att vara under byggtiden, och hur vägen till och från skolan för de elever som passerar bygget kommer att fungera. En del boende är oroliga för sprängningar och kräver en redovisning under alla faser av planering, bearbetning, sprängning, marschaktning, byggtransporter, byggnation och efterarbeten.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

En utveckling av Stockholm för att tillskapa nya bostäder och verksamheter innebär konsekvenser för befintlig bebyggelse.

Föreslagna hus har placerats för att minimera påverkan på befintlig bebyggelse. Dock kommer planförslaget innebära viss skuggning på några befintliga lägenheter. Det anses som en rimlig konsekvens för boende i en växande stad. Förändringen för de närboende bedöms bli acceptabel och är av en rimlig omfattning i relation till stadens övriga utveckling. Kontoret bedömer att förslaget som helhet bidrar till en god stadsmiljö.

Kontoret har förståelse för att många oroar sig för störningar under byggtiden. Viss störning i samband med nybyggnation går inte att undvika, men byggaktörer och entreprenörer har gällande lagar och riktlinjer att förhålla sig till. Det är väl reglerat hur mycket som får bullras och störas när det byggs i Stockholm, och vad boende eller verksamheter måste acceptera för störningar från byggnation. Överlag behöver byggaktörer och entreprenörer visa på kontrollplaner över rutiner hur störningar från exempelvis buller, vibrationer och damning undviks eller hanteras.

Miljöförvaltningen är i huvudsak tillsynsmyndighet, och byggaktörer och entreprenörer är skyldiga enligt Miljöbalken utifrån byggverksamhetens art att skydda människors hälsa och miljö mot olägenheter, med en särskild vikt av att informera kringboende och andra berörda om störningar, samt ha rutiner för klagomål och hur dessa ska hanteras. Exploateringskontoret arbetar med genomförandefrågor och bygglogistikplanering för att trygga ett bra och säkert genomförande av samtliga nybyggnadsprojekt.

Parker och grönområden

Miljöförvaltningen bedömer att bostäder och förskola kan accepteras inom området då planens påverkan på ekologiska spridningssamband och intrång i Stockholms gröna infrastruktur är begränsad och inte påverkar de övergripande ekologiska funktionerna för spridning.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning ser positivt på att del av naturområdet i den sydligaste delen sparas och även fortsättningsvis kan användas för lek, då den nya förskolegården kommer erbjuda möjligheter till lek på helger och kvällar. Förvaltningen upplyser vidare om att den planare delen av naturområdet används som mötesplats och för odling i pallkragar, som förvaltningen placerat ut efter önskemål från de boende. Om intresse finns meddelar förvaltningen att de kommer medverka till att hitta en ny placering av odlingslådor.

Exploateringskontoret anser att lösningen med en ramp till garagets in- och utfart innebär att ett stort markområde tas i anspråk, och

informerar om att hårdgjorda ytor ska begränsas i så stor utsträckning som möjligt.

Ett flertal boende befarar att fällning av träd kommer att försämra boendemiljön, och anser att fler träd ska sparas. Vidare framför några boende att ett inventeringstillfälle för framtiden naturvärdesinventering inte är tillräckligt för en samlad bedömning av naturvärden, att inventeringen är ofullständig och utförd vid en tid på året då amfibier och fladdermöss ej var aktiva. Boende i området framför att det har observerats många arter i skogsslätten.

Ett flertal boende framför att ytan där förskolan planeras kommer att saknas, och att ytan används dagligen som en social mötesplats för de boende i området med bl.a. odlingar, bänkar och bord, kompost etc. Vidare informerar en boende om att det vid sammanhållen bebyggelse finns krav på närhet till allmänna platser, och att den yta som avses bebyggas utgör den park, lekplats och plats för annan utevistelse i närområdet.

Boende framför även att skogsdelen högst upp i backen bakom Björkhagens skola används som en del av skolgården, även om det inte formellt tillhör skolan, och önskar att ytorna ska få finnas kvar.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande
Garagenedfartens placering ses över inför granskning med syftet att ta ett mindre markområde i anspråk så att hårdgjorda ytor begränsas i så stor utsträckning som möjligt.

Kontoret bedömer att den del av planområdet som bebyggs har låga naturvärden i förhållande till naturområdet i södra planområdet, samt i förhållande till naturreservatet intill planområdet.

Kontoret bedömer att framtiden naturvärdesinventeringen är tillräcklig och fullständig, och att planförslaget inte skapar ytterligare barriärer i landskapet då den gröna infrastrukturen runtomkring planområdet är väl bevarad och funktionell. Kontoret instämmer i miljöförvaltningens bedömning att förslaget kan accepteras då planens påverkan på ekologiska spridningssamband och intrång i Stockholms gröna infrastruktur är begränsad och inte påverkar de övergripande ekologiska funktionerna för spridning.

En del träd inom planområdet kommer att behöva tas bort i och med planens genomförande. Alla träd som är utanför planområdet och inom park/naturmark avses stå kvar om de inte bedöms utgöra fara för person eller egendom.

Planförslaget innebär att skogssläntens yta minskar. Kontoret bedömer dock att de boende i området har fortsatt mycket god tillgång till övrig skog och mark i närheten.

Planförslaget säkerställer att utrymme mellan södra byggnaden och Björkhagens skola fortfarande är oexploaterat. Planförslaget möjliggör även mer allmän platsmark på skogsbacken jämfört med vad gällande detaljplan medger.

Gator och trafik

Biltrafik

Exploateringskontoret upplyser om att parkeringstalet ska inrymma besöksparkering på kvartersmark. Hyresgästföreningen undrar om det kan bli 1-2 platser för laddstationer för el i garaget.

Ett flertal boende anser att trafikkonsekvenserna av planförslaget är otillräckligt analyserade och redovisade, och befarar att trafikflödet kommer att bli problematiskt med nya lägenheter och en större förskola. Många boende framför att befintlig gata saknar mötesplatser och ser behov av bredare trottoarer med bättre utrymme för gående. Andra boende informerar om att det redan är mycket trafik på den skolväg som många av barnen använder, och är oroliga över att ytterligare bostäder kommer förvärra situationen.

Många boende anser att det redan är en ansträngd trafiksituation på en redan hårt belastad väg och att den inte räcker till utrymmesmässigt, och framför vidare att det inte finns plats för ytterligare fordon, sopbilar, lastbilar, leveransbilar eller en större mängd cyklar längs med gatan, vare sig vid förskolan eller vid husen.

Ett flertal boende informerar om att det är brist på parkeringsplatser längs Karlskronavägen i dag, och anser att planförslaget förvärrar situationen.

Gång- och cykeltrafik

Trafikkontoret framför att väderskyddad cykelparkering bör eftersträvas samt att låsbara cykelställ bör finnas på gårdsmark.

Några boende undrar var cyklarna ska parkeras och framför att det borde krävas tak över cykelställ. Vidare undrar en del boende om det finns någon plan på att ordna övergångsställen och farthinder vid entrén till Nackareservatet.

Kollektivtrafik

Trafikförvaltningen anser att planbeskrivningen bör uppdateras med närtrafiken som trafikerar genom planområdet på Karlskronavägen

samt med en redogörelse för hur närtrafiken påverkas av planförslaget.

Övrigt

Trafikkontoret bedömer det som viktigt att skapa bra siktförhållanden där garagerampen når Karlskronavägen, bl.a. med tanke på ett större antal barn i rörelse på väg till förskolan. Trafikkontoret undrar vem som är ansvarig för skötsel och drift av gångvägen respektive trappan.

Exploateringskontoret bedömer att lämpligheten med garageutfart i trevägskorsningen ska bedömas utifrån om sikten är god. Exploateringskontoret föreslår att alternativ till garagerampen provas.

En del boende anser att nedfarten till garaget gör ett för stort ingrepp i naturmarken och omöjliggör användningen av den trappa som leder upp till skolan. Vidare är några boende oroliga över att utfarten från garaget skall hamna mitt i korsningen och undrar hur den görs säker för de som går till förskolan och övriga gående.

En boende framför att tillgången på sittplatser på tunnelbanan i rusningstrafiken på vardagar redan i nuläget är rätt begränsad.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Kontoret noterar exploateringskontorets remissyttrande och framför att antal parkeringsplatser i garaget möjliggör besöksparkering.

Antal laddstationer för el hanteras inte inom detaljplanen. Kontoret hänvisar hyresgästföreningen till byggaktören.

En trafikutredning ska tas fram inför granskning. Utredningen ska visa på en nulägesanalys inom området, främst utifrån skolvägar, biltrafik och parkering. Utredningen ska även redogöra åtgärdsförslag samt konsekvenser av plangenomförandet gällande bl.a. parkeringsplatser och trafikflöde.

Enligt stadens framkomlighetsstrategi ska gång och cykel prioriteras högst, och i stadens plan för säkra skolvägar är målet att resor till och från skolor främst ska ske med kollektivtrafik, gång eller cykel. Utifrån ovan nämnda strategier planeras inte för några särskilda angöringsplatser till föreslagen förskola.

Kontoret utreder behov av mötesplatser, bredare trottoarer, befintlig skolväg samt befintlig trafiksituation inför granskningsskedet.

För att kunna möjliggöra lastplatser för sophämtning och varutransporter och parkering för rörelsehindrade vid förskolan samt en breddning av den befintliga vändplanen antas konsekvenserna leda till att antalet långsgående parkeringsplatser minskar något på Karlskronavägen. Lastplatserna vid lamellhuset, förskolan och intill norra byggnaden bedöms emellertid kunna användas som korttidsparkering.

Bilparkering ska anordnas i garage under lamellhuset med intentionen att hantera all ny bebyggelses parkeringsbehov inom planområdet. Antalet parkeringsplatser för bilparkering är uträknat med hjälp av "Riktlinjer för projektspecifika och gröna parkeringstal i Stockholm för bilparkering" samt "Stockholm – en stad för alla, Handbok för utformning av en tillgänglig och användbar miljö". Riktlinjerna används för alla projekt i staden och är framtagna på uppdrag av kommunfullmäktige.

Antalet cykelparkeringsplatser är uträknat enligt "Riktlinjer för projektspecifika cykelparkeringstal i nyproduktion i Stockholm". Cykelparkeringsplatser kommer finnas både inomhus (i garage under lamellhus, samt cykelrum i norra och södra byggnaden) och utomhus. Kontoret ser över inkomna yttranden och för in bestämmande i plankartan att skärmtak för cykelparkering får uppföras.

Övergångsställen och farthinder regleras inte i detaljplan. Det är trafikkontoret som är ansvarig i dessa frågor.

Kontoret uppdaterar planbeskrivningen enligt trafikförvaltningens remissyttrande om närtrafiken.

Kontoret informerar trafikkontoret om att gångvägen och trapporna kommer att förvaltas av fastighetsägaren Olov Lindgren AB respektive SISAB.

Kontoret ser över en placering av garagenedfarten närmare lamellhuset så att in/utfarten placeras längre från korsningen Karlskronavägen/Ronnebyvägen och således bidrar till bättre siktförhållanden, samtidigt som trappans tillgänglighet upp till Björkhagens skola kan kvarstå och garagenedfartens yta minskas till förmån för allmän platsmark.

I samband med utbyggnaden av en ny tunnelbanelinje mot Nacka, enligt tunnelbaneöverenskommelsen, frigörs kapacitet på den gröna linjen vilket ger utrymme för tätare trafik.

Teknisk försörjning

Vattenförsörjning, spillvatten

Stockholm Vatten och Avfall (SVOA) informerar om att en ny sträckning för serviser inom fastigheten Snötäcket 4 samt ny förbindelsepunkt vid fastighetsgräns är nödvändig p.g.a. föreslagen garagenedfart. SVOA befarar att möjligheterna för infiltration inom planområdet överskattas med hänsyn till den stora andelen berg och lera, och ser det av största vikt att de fördröjningsåtgärder som beskrivs i planens dagvattenutredning förverkligas i fortsatt projektering. SVOA informerar om att det endast tillhandahålls en förbindelsepunkt per fastighet, samt att exakta anslutningspunkter för spillvatten och nivåer för dessa beslutas i samråd med SVOA.

Dagvatten

Länsstyrelsen framför att fokus bör vara att fördröja dagvatten och att uppnå en mer långtgående rening än sedimentation, samt att planerade dagvattenanläggningar bör arbetas in i plankartan i den mån det är möjligt. Länsstyrelsen uppmärksammar på att gröna tak i anläggningsperioden kan utgöra en fosforkälla och att kommunen bör beskriva i planbeskrivningen hur sådan problematik kan hanteras. Länsstyrelsen framför även att dagvattenutredningen behöver kompletteras med beräkningar av föroreningshalt och föroreningsbelastning efter utbyggt planförslag utan de föreslagna reningsåtgärderna. Länsstyrelsen ser också behov av förtydligande av flödesberäkningarna i dagvattenutredningen då ökningen av total avrinning är relativt liten vid jämförelse mellan befintligt och exploaterat planområde.

Miljöförvaltningen bedömer att med föreslagna reningsåtgärder uppnås den fördröjning och rening av dagvattnet som krävs för att inte riskera att påverka recipientens status negativt.

Miljöförvaltningen är positiv till dagvattenhanteringens ambitioner om att fördröja och rena dagvattnet och att integrera dagvattenlösningarna inom kvartersmarken med bl.a. växtbäddar och skelettjordar. Miljöförvaltningen informerar dock om att RTK:s (Regionalplane- och trafikkontorets) riktlinjer från 2009 är inaktuella som jämförelse för halter föroreningar i dagvatten, och hänvisar till det pågåendet arbetet med lokala åtgärdsprogram.

Miljöförvaltningen anser att 90 lg/l fosfor i tillrinnande vatten med föreslagna dagvattenåtgärder är högt, och framför även att dagvattenutredningen inte redovisar anläggningarnas reningseffekt. Dagvattenutredningen bör enligt miljöförvaltningen redovisa halter och mängder föroreningar före och efter utbyggt planförslag, samt med och utan föreslagna reningsåtgärder. Planeras det för olika

typer av dagvattenanläggningar med olika reningseffekt anser miljöförvaltningen att det bör framgå och tydliggöras.

Miljöförvaltningen framför vidare att stadens åtgärdsnivå handlar om att först fördröja 20 mm dagvatten och sedan rena, med en mer långtgående rening än sedimentation; inte filtrera och sedan fördröja, som miljöförvaltningen tolkar vissa föreslagna dagvattenlösningar.

Trafikkontoret är mycket positivt till att en av byggnaderna får grönt tak. Vidare framför trafikkontoret att ritningen i dagvattenutredningen inte stämmer överens med legenden.

Några boende påpekar att framtagna dagvattenutredning inte tar upp snöproblematik eller snösmältning, och anser att det påverkar dagvattnet.

El/Tele

Skanova önskar att så långt som möjligt behålla befintliga teleanläggningar i nuvarande läge för att undvika olägenheter och kostnader som uppkommer i samband med flyttning. Tvingas Skanova vidta undanflyttningsåtgärder eller skydda telekablar för att möjliggöra den föreslagna ledningsförläggningen förutsätter Skanova att den part som initierar åtgärden även bekostar den.

Exploateringskontoret informerar om att dyra och komplicerade ledningsomläggningar måste undvikas på platsen, utifrån en alternativ förläggning av garagerampens placering.

Energiförsörjning

Stockholm Exergi informerar om att åtgärder i Stockholm Exergis distributionsanläggningar utförs av Stockholm Exergi och bekostas av byggherre enligt gällande avtal.

Avfallshantering

SVOA ser positivt på att det planeras för ett maskinellt sophanteringssystem med bottentömmande sopkasuner. SVOA framför dock att flera insamlingssystem behöver komplettera varandra där t.ex. fastighetsnära insamling av förpackningar och tidningar görs i soprum/sophus medan restavfall och matavfallet samlas in via markbehållare. För att öka insamling och återvinning av förpackningar och tidningar rekommenderar SVOA att fastighetsnära insamling alltid planeras in och ges utrymme vid nybyggnationer. Insamling kan t.ex. enligt SVOA ske i kärl i miljörum eller i bottentömmande behållare.

SVOA upplyser om att fastighetsägaren ska, i enlighet med stadens lokala avfallföreskrifter, möjliggöra omhändertagande av hushållens grovavfall; antingen via soprum eller via uppställningsplats för container. SVOA informerar om att fastighetsägare till flerbostadsfastigheter inte tillåts att hänvisa boende till kommunens återvinningscentraler för att kunna lämna sitt grovavfall. SVOA förespråkar även alltid att det i fastigheter möjliggörs för matavfallsinsamling för hushåll och verksamheter. Vidare meddelar SVOA att de hämtfordon som används för valda insamlingssystem ska kunna framföras inom området och angöras vid hämtplatsen.

Räddningstjänst

Storstockholms brandförsvaret (SSBF) anser att hänsyn bör tas till om garagetaket avses vara körbart för tyngre räddningsfordon. SSBF informerar om att det bör säkerställas i planprocessen att framkomlighet och åtkomlighet för SSBF:s stegutrustning är möjlig. SSBF vill poängtera att utrymning utan räddningstjänstens hjälp, förslagsvis genom implementering av Tr2-trapphus, är att föredra. SSBF framför att räddningstjänsten ej kan utgöra den alternativa utrymningsvägen för den planerade byggnaden då vissa byggnader planeras att överstiga åtta våningar (23 meter). Den måste därmed enligt SSBF dimensioneras för utrymning utan räddningstjänstens stegutrustning. SSBF bedömer även att placering av träd vid byggnaderna bör studeras närmare så att de inte påverkar åtkomligheten negativt för alternativ utrymning genom stegutrustning. Vidare upplyser SSBF om att hänsyn behöver tas till tillgång av brandvatten vid planering av ny bebyggelse.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Kontoret noterar SVOA:s remissyttrande utifrån bl.a. behov av en ny sträckning för serviser. Vidare bedömer kontoret utifrån framtagna dagvattenutredning att infiltrationen klaras enligt kraven som finns ställda från staden.

Framtagen dagvattenutredning kompletteras och uppdateras inför granskning utefter remissyttrandet från länsstyrelsen, miljöförvaltningen och trafikkontoret; bl.a. med en redovisning av halter och mängder föroreningar, före och efter utbyggt planförslag, samt med och utan föreslagna reningsåtgärder. Vidare ses bilagan, med ritningen och legenden, över och tydliggörs. Planbeskrivningens del om dagvatten och gröna tak uppdateras. På plankartan förs planbestämmelser in om dagvattenhantering.

Avrinning i snösmältningsskede hanteras som dagvattenflöde som genereras vid regn.

Kontoret noterar Skanovas remissyttrande angående läge för befintliga teleanläggningar.

Kontoret noterar exploateringskontorets remissyttrande angående ledningsomläggningar och justerar garagenedfartens utbredning och placering närmare lamellhusets gavel.

Kontoret noterar Stockholm Exergis remissyttrande.

Kontoret noterar SVOA:s remissyttrande. Planbeskrivningen kompletteras med förtydligande kring lastplatser, samt att ytor möjliggörs för miljörum/soprum i bostadsbyggnaderna.

Kontoret noterar SSBF:s remissyttrande. Den norra och södra byggnaden föreslås utrymmas via Tr2-trapphus, och sänks med en våning. Vidare kompletteras planbeskrivningen med att gångbanan kommer att kunna nyttjas som räddningsväg för del av Björkhagens skola. Lutningsförhållanden och bredd möjliggörs för uppställning av brandbil.

Hälsa och säkerhet

Friyta

Länsstyrelsen informerar om att en friyta på cirka 10,5 kvm/person för förskoleeleverna är långt under det rekommenderade värdet som Boverket föreslår, och anser att staden behöver utveckla sitt resonemang gällande hur riktvärden för friyta kan uppnås eller kompenseras på annat sätt.

Stadsdelsförvaltningen informerar om att den har varit delaktig i planeringen av förskolan och accepterat att gå vidare i processen trots förskolegårdens begränsade yta på 10,5 kvm/barn. Förvaltningen anser att den omedelbara närheten till naturområden delvis kompenserar gårdens yta, och påtalar därför att det är viktigt att det skapas en säker övergång över Karlskronavägen för barnen när de ska förflytta sig ut i naturområdet. Förvaltningen överväger dessutom att gå ned till en förskola med fyra avdelningar, vilket medför ett mindre antal barn som ska nyttja gården.

Skönhetsrådet konstaterar att friytan per barn i förslaget uppgår till endast 10 kvm. Detta anser rådet inte vara acceptabelt i ytterstadsmiljö. Rådet anser det inte vara godtagbart att hänvisa barnen till det intilliggande Nackareservatet.

Fastighetskontoret anser att gårdsytan till förskolan är för liten i förhållande till antal barn.

Även flertalet boende ifrågasätter förskolegårdens yta som tillräcklig, och några boende framför en önskan om färre avdelningar.

Ras och skred

Länsstyrelsen anser att kommunen behöver motivera tydligt om marken bedöms som lämplig för planerad bebyggelse.

Länsstyrelsen framför att en sådan motivering saknas i planunderlaget i nuläget.

Flertalet boende befarar att befintlig bebyggelse och Karlskronavägen ska ta skada och få sättningar på grund av byggandet, och anser att detta inte har beaktats i utredningar. Boende önskar att marken analyseras ytterligare, och att en noggrann utredning av hur befintliga hus på Karlskronavägen påverkas av sprängningarna tas fram.

Trafikkontoret undrar hur det kontrolleras att sprängningen inte orsakar totalt bortförande av ytligt grundvatten på berget om sprängning ska ske för bygget av norra och södra byggnaden. Det kan annars, enligt trafikkontoret, resultera i att gatan ovanför får sättningar och resterande växtlighet blir uttorkad och dör.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Förskolegårdens yta ses över efter samrådets yttranden och föreslås utökas på östra sidan om förskolebyggnaden. Kontoret följer stadsdelsförvaltningens remissyttrande och föreslår en förskola med fyra avdelningar. Med ovan justeringar blir det drygt 20,5 kvadratmeter friyta per barn.

Framtagen geoteknisk utredning från samrådet förtydligas med att planområdet bedöms lämpligt för föreslagen bebyggelse om geotekniska rekommendationer följs. På plankartan förs en bestämmelse in som anger att marken ska stabiliseras genom tekniska åtgärder så att skred och sättningsskador inte uppstår inom planområdet. Kontoret bedömer utifrån framtagen geoteknisk utredning och med föreslagen planbestämmelse att marken inom planområdet är lämplig för föreslagen bebyggelse.

Sammanfattningsvis finns ingen risk för färdig byggnation för ras eller skred då inga jordslänter planeras. Risk för ras eller skred under byggtiden för befintlig närliggande bebyggelse bedöms låg om angivna geotekniska rekommendationer följs.

Minskning av ytligt grundvatten på bergytan bedöms inte ge risk för sättningar i ovanliggande gata, då eventuellt grundvattenmagasin under permanent magasin sannolikt är torrt större delar av året. Inför att schakt startar görs alltid en besiktning, sprickinventering

och riskbedömning av bl.a. kringliggande infrastruktur såsom vägar.

Miljö- och klimataspekter

Miljökonsekvenser

Länsstyrelsen bedömer att kommunen behöver beakta de lågpunkter som finns i planområdet, samt studera marköversvämningar vid kraftig nederbörd och förtydliga omhändertagandet av 100 års regn med klimatfaktor 1,25, redovisa vart vattnet tar vägen och ansamlas vid 100 års regn och om nödvändigt ge förslag på riskreducerande åtgärder.

En del boende anser att dagvattenutredningen inte är tillräckligt djupgående när det gäller skydd mot extremväder, och befarar att en översvämning av gatan kommer att leda till vattenproblem för befintlig bebyggelse.

Miljökonsekvensbeskrivning (MKB)

Länsstyrelsen delar kommunens bedömning att detaljplanens genomförande inte kan förväntas medföra betydande miljöpåverkan.

En del boende undrar varför en miljöbedömning inte utförs.

Miljökvalitetsnormer för vatten

Miljöförvaltningen bedömer att med föreslagna reningsåtgärder uppnås en fördröjning och rening av dagvattnet som krävs för att inte riskera att påverka recipientens möjligheter att uppnå miljökvalitetsnormerna.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Dagvattenutredningen och plankarta med planbeskrivning uppdateras enligt Länsstyrelsens yttrande inför granskning. Bl.a. förs en bestämmelse för skydd mot störning in på plankartan; avskärande åtgärder, exempelvis dike, ska utföras som skydd mot översvämning.

Övriga frågor

Fastighetskontoret vill hållas informerad i det fortsatta planarbetet i det fall förskolelokalen och/eller LSS-bostäder upplåtes i en bostadsrättsförening, och upplyser om att avtal måste upprättas med en framtida bostadsrättsförening för att säkerställa gårdsytan för förskolan.

Hyresgästföreningen informerar om att garage måste gjutas med vattentät betong. I övrigt anmärker Hyresgästföreningen på att det i allmänhet alltid saknas uppgifter om ventilation i planbeskrivningar,

samt rekommenderar att fönster med lägre u-värde än 1,0 ej bör väljas.

Några boende framför att snöröjningen är ett jättestort problem på gatan och undrar vart staden ska göra av snön.

Några boende framför att syftet med planmosaiken är oklart.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Kontoret informerar byggaktören om att avtal måste upprättas i det fall förskolelokalen och/eller LSS-bostäder upplåtes i en bostadsrättsförening, för att säkerställa gårdsytan för förskolan.

Kontoret informerar byggaktören om Hyresgästföreningens yttrande angående garaget och fönster med lägre u-värde.

Uppgifter om ventilation ingår normalt inte i en detaljplan utan bevakas i bygglovsskedet.

Det är trafikkontoret och stadsdelarna som ansvarar för plogningen av gator och parker i staden. Planområdet ligger inte som ett utpekad snöupplag i stadsdelen idag.

Planbeskrivningen kompletteras och klargör syftet med planmosaiken.

Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande

Utifrån de synpunkter som kommit in från boende är det främst frågor kring tillkommande trafik, antal lägenheter, de föreslagna husens placering, volym och gestaltning, samt att husen ianspråkar mark som har rekreationsvärden för närboende. En del boende är oroliga över skuggning, försämrad utsikt, ökad trängsel i miljö och gaturum, samt ljudnivån från en förskola med fler avdelningar. Närboende är även oroliga för att byggandet kommer medföra buller, tung trafik, försämma luftkvaliteten och påverka trafiksituationen samt studie- och arbetsmiljön på Björkhagens skola.

Stadsdelsförvaltningen vill se att mer förgårdmark provas framför lamellhuset, Skönhetsrådet anser att lamellhuset behöver ses över genom en förändring i gestaltning längs med huset och ser tillsammans med länsstyrelsen att en större förskolegård behöver provas. Remissinstanser har även yttrat sig om bl.a. att garagenedfartens utbredning behöver ses över, och att ras och skred samt dagvattenhantering ska redogöras för ytterligare i planhandlingarna.

Föreslagna förändringar

Med anledning av de synpunkter som framförts under samrådet kommer främst följande frågor att studeras vidare inför granskning:

- Trafik
- Gestaltning
- Förskolegårdens yta
- Dagvattenhantering

Kontoret föreslår bl.a. följande ändringar i förslaget inför granskning:

- En trafikutredning tas fram, och trafikdelen beskrivs ytterligare i planbeskrivningen.
- Lamellhuset flyttas något från Karlskronavägen för att tillskapa mer förgårdsmark.
- Gestaltningen ses över utefter inkomna yttranden. Bl.a. möjliggörs sadeltak på alla byggnader och franska balkonger på lamellhusets sida mot gatan. Lamellhusets byggnadsvolym delas upp i två delar som är förskjutna i förhållande till varandra.
- Norra och södra byggnaden sänks med en våning.
- Garagenedfarten flyttas närmare lamellhuset.
- En minskning av antal förskoleavdelningar föreslås och förskolegården utökas.
- Geo-PM justeras. I planbeskrivningen läggs en rubrik till om ras och skred, och i plankartan förs en planbestämmelse in om markens stabilisering.
- Dagvattenutredningen justeras och uppdateras, och dagvatten- och risk för störningsbestämmelser förs in på plankartan.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att ovanstående revideringar innebär en lämplig avvägning mellan olika intressen.

Inkomna synpunkter

Nedan redovisas en sammanfattning av inkomna synpunkter efter samrådet. För yttrandena i sin helhet hänvisas till planakten för projektet, dnr 2016-14205. Planakten för ärendet finns tillgänglig i Tekniska Nämndhuset på Fleminggatan 4.

Statliga och regionala myndigheter och förbund

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen delar kommunens bedömning att detaljplanens genomförande inte kan förväntas medföra betydande miljöpåverkan.

Länsstyrelsen framför att staden behöver arbeta vidare med planförslaget dagvattenhantering, där fokus bör vara att fördröja dagvatten och att uppnå en mer långtgående rening än sedimentation. Länsstyrelsen vill även upplysa staden om att gröna tak i anläggningsperioden kan utgöra en fosforkälla, och att det är bra om staden påtalar i planbeskrivningen hur de ska hantera sådan problematik.

Länsstyrelsen anser att dagvattenutredningen behöver kompletteras med beräkningar av föroreningshalt och föroreningsbelastning efter utbyggt planförslag utan de föreslagna reningsåtgärderna. Länsstyrelsen ser också behov av förtydligande av flödesberäkningarna då ökningen av total avrinning är relativt liten vid jämförelse mellan befintligt och exploaterat planområde.

Länsstyrelsen vill se en tydlig motivering om staden bedömer att marken är lämplig för planerad bebyggelse, avseende ras- och skredrisk.

Länsstyrelsen bedömer att staden behöver studera marköversvämningar vid kraftig nederbörd och förtydliga omhändertagandet av 100 års regn med klimatfaktor 1,25, redovisa vart vattnet tar vägen och ansamlas vid 100 års regn och om nödvändigt ge förslag på riskreducerande åtgärder.

Länsstyrelsen anser att staden behöver utveckla sitt resonemang gällande hur riktvärden för friyta kan uppnås eller kompenseras på annat sätt.

Länsstyrelsen bedömer att förslaget är möjligt att genomföra utan att kulturmiljöns värden allvarligt skadas. Länsstyrelsen efterlyser dock en redogörelse för om och i så fall hur förslaget påverkar Markuskyrkan och kyrkomiljön.

Länsstyrelsen upplyser staden om att balkonger som kragar ut mer än 1,5 meter och som placeras lägre än tre meter från marken tar byggnadsarea i anspråk och råder staden att se över om planbestämmelsen kan förtydligas.

Storstockholms Brandförsvär (SSBF)

SSBF anser att hänsyn bör tas till om garagetaket avses vara körbart för tyngre räddningsfordon.

SSBF informerar om att det bör säkerställas i planprocessen att framkomlighet och åtkomlighet för SSBF:s stegutrustning är möjlig. SSBF vill poängtera att utrymning utan räddningstjänstens hjälp, förslagsvis genom implementering av Tr2-trapphus, är att föredra.

SSBF framför att räddningstjänsten ej kan utgöra den alternativa utrymningsvägen för den planerade byggnaden då vissa byggnader planeras att överstiga åtta våningar (23 meter). Den måste därmed enligt SSBF dimensioneras för utrymning utan räddningstjänstens stegutrustning. SSBF bedömer även att placering av träd vid byggnaderna bör studeras närmare så att de inte påverkar åtkomligheten negativt för alternativ utrymning genom stegutrustning.

Vidare upplyser SSBF om att hänsyn behöver tas till tillgång av brandvatten vid planering av ny bebyggelse.

Trafikverket

Trafikverket har inget att erinra mot planförslaget.

Försvarsmakten

Försvarsmakten har inget att erinra mot planförslaget.

Luftfartsverket

Luftfartsverket har i egenskap av sakägare för CNS-utrustning inget att erinra mot planförslaget.

Trafikförvaltningen

Trafikförvaltningen informerar om att området ligger, i RUFS 2050, inom strategiskt stadsutvecklingsläge som har en hög regional tillgänglighet och potential att utveckla täta och sammanhängande stadsmiljöer. Trafikförvaltningen informerar vidare om att människor i området ska kunna nå kollektivtrafikens stomnät med cykel eller till fots, och att planeringen i området ska prioritera kollektivtrafik och nyttotrafik i gaturummet och skapa gena sträckningar vid planering och omvandling av ny respektive befintlig bebyggelse.

Trafikförvaltningen framför även att bebyggelsemiljön ska utformas så att det går att ta sig fram på gång- och cykelbanor på ett tryggt, gent och säkert sätt. Samt att områden inom strategiskt stadsutvecklingsläge också bör effektivisera användningen av parkeringsplatser genom exempelvis gröna parkeringstal, ett anpassat utbud och utvecklad prissättning.

Trafikförvaltningen upplyser om att planbeskrivningen inte redogör för närtrafiken som trafikerar genom planområdet på Karlskronavägen, och anser att planbeskrivningen bör uppdateras med detta samt med en redogörelse för hur närtrafiken påverkas av planförslaget.

Kommunala nämnder, bolag och förvaltningar

Stadsdelsnämnden

Stadsdelsförvaltningen är positiv till att det tillkommer nya bostäder i kollektivtrafikhärlä i Björkhagen och att en ny permanent förskola byggs.

Förvaltningen ser det som positivt att en del av naturområdet i den sydligaste delen sparas och även fortsättningsvis kan användas för lek, då den nya förskolegården kommer erbjuda möjligheter till lek på helger och kvällar.

Förvaltningen upplyser om att den planare delen av naturområdet också har använts som mötesplats och för odling i pallkragar, som förvaltningen placerat ut efter önskemål från de boende. Om intresse finns meddelar förvaltningen att de kommer medverka till att hitta en ny placering av odlingslådor. Förvaltningen informerar också om att de kommer medverka med förslag på hur den ianspråktaga naturmarken kan kompenseras.

Förvaltningen informerar om att den har varit delaktig i planeringen av förskolan och accepterat att gå vidare i processen trots förskolegårdens, enligt förvaltningen, begränsade yta på 10,5 kvm/barn. Förvaltningen anser att den omedelbara närheten till naturområden delvis kompenserar gårdens yta, och påtalar därför att det är viktigt att det skapas en säker övergång över Karlskronavägen för barnen när de ska förflytta sig ut i naturområdet. Förvaltningen överväger dessutom att gå ned till en förskola med fyra avdelningar, vilket medför ett mindre antal barn som ska nyttja gården.

Förvaltningen framför vidare att det vore önskvärt att det skapas förgårdsmark utmed lamellhuset mot Karlskronavägen.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljöförvaltningen bedömer att bostäder och förskola i detta läge kan accepteras då planens påverkan på ekologiska spridningssamband och intrång i Stockholms gröna infrastruktur är begränsad och inte påverkar de övergripande ekologiska funktionerna för spridning.

Miljöförvaltningen bedömer att med föreslagna reningsåtgärder uppnås en fördröjning och rening av dagvattnet som krävs för att inte riskera att påverka recipientens status negativt eller dess möjligheter att uppnå miljö kvalitetsnormerna. Miljöförvaltningen är positiv till dagvattenhanterings ambitioner om att fördröja och rena dagvattnet och att integrera dagvattenlösningarna inom kvartersmarken med bl.a. växtbäddar och skelettjorlar.

Miljöförvaltningen vill uppmärksamma staden på att RTK:s riktlinjer från 2009 är inaktuella som jämförelse för halter föroreningar i dagvatten. I stället hänvisar miljöförvaltningen till det pågåendet arbetet med lokala åtgärdsprogram.

Enligt dagvattenutredningen erhålls 90 lg/l fosfor i tillrinnande vatten med föreslagna dagvattenåtgärder, vilket miljöförvaltningen anser är högt. Miljöförvaltningen framför även att dagvattenutredningen inte heller redovisar anläggningarnas reningseffekt. Dagvattenutredningen bör enligt miljöförvaltningen redovisa halter och mängder föroreningar före och efter utbyggt planförslag, samt med och utan föreslagna reningsåtgärder. Planeras det för olika typer av dagvattenanläggningar med olika reningseffekt anser miljöförvaltningen att det bör framgå och tydliggöras.

Miljöförvaltningen vill påminna om stadens åtgärdsnivå som i grova drag handlar om att först fördröja 20 mm dagvatten och sedan rena, med en mer långtgående rening än sedimentation. Inte filtrera och sedan fördröja som miljöförvaltningen tolkar vissa föreslagna dagvattenlösningar.

Trafikkontoret

Trafikkontoret är positivt till att nya bostäder och verksamheter tillskapas i ett läge med bra kollektivtrafik och ett gott utbud av service.

Trafikkontoret framför att väderskyddad cykelparkering bör eftersträvas samt att låsbara cykelställ bör finnas på gårdsmark. Trafikkontoret upplyser dock om att framhjulsställ bör undvikas på grund av det kan skada framhjulet.

Trafikkontoret bedömer det som viktigt att skapa bra siktförhållanden där garagerampen når Karlskronavägen, bl.a. med tanke på ett större antal barn i rörelse på väg till förskolan.

Trafikkontoret ser det som oklart vem det är som ska sköta drift av gångvägen respektive trappan.

Enligt trafikkontoret framgår det inte hur man kontrollerar att sprängningen inte orsakar totalt bortförande av ytligt grundvatten på berget om sprängning ska ske för bygget av hus 2 och 3. Det kan annars, enligt trafikkontoret, resultera i att gatan ovanför får sättningar och resterande växtlighet blir uttorkad och dör.

Trafikkontoret är mycket positivt till att en av byggnaderna får grönt tak. Vidare framför trafikkontoret att ritningen i dagvattenutredningen inte stämmer överens med legenden.

Exploateringskontoret

Exploateringskontoret ser positivt på föreslagen bebyggelse som helhet, men bedömer att lämpligheten med garageutfart i trevägskorsningen ska bedömas utifrån om sikten är god. Exploateringskontoret anser att lösningen med en ramp till garages in- och utfart innebär att ett stort markområde tas i anspråk, och informerar om att den mark som anvisats för projektet i dag är ett naturområde, och att hårdgjorda ytor ska begränsas i så stor utsträckning som möjligt. Utformning av ytan för garagerampen bör enligt exploateringskontoret bidra till att skapa en trygg och trevlig miljö och utformas med hänsyn till skolans entré. Därutöver informerar exploateringskontoret om att staden måste arbeta för att undvika dyra och komplicerade ledningsomläggningar på platsen. Exploateringskontoret ser att alternativ till garagerampen prövas.

Vidare upplyser exploateringskontoret om att parkeringstalet ska inrymma besöksparkering på kvartersmark.

Fastighetskontoret

Fastighetskontoret uppmärksammar staden på att fastighetskontoret vill hållas informerad i det fortsatta planarbetet i det fall förskolelokalen och/eller LSS-bostäder upplåtes i en bostadsrättsförening.

Fastighetskontorets uppfattning är att gårdsytan till förskolan är för liten i förhållande till antal barn. Fastighetskontoret vill informera om att avtal måste upprättas med en framtida bostadsrättsförening, för att säkerställa gårdsytan för förskolan.

Stockholms stadsmuseum

Stadsmuseet anser att föreslagen detaljplan kan tillstyrkas då den inte medför negativa konsekvenser för kulturvärdena.

Stadsmuseet gör bedömningen att aktuellt planförslag har tagit hänsyn till områdets karaktär avseende planstruktur, volym och topografi. Lamellhuset är enligt stadsmuseet visserligen något högre än husen i kvarteret Rimfrosten men stadsmuseet menar att det får anses acceptabelt då höjdskillnaden är marginell och översta våningens indrag minskar intrycket av skalan.

Stadsmuseet bedömer det inte problematiskt att utformningen med tegelfasader avviker i materialitet från området i övrigt som i

huvudsak består av putsade fasader. Stadsmuseet anser i stället att föreslagen bebyggelse blir en ny avläsbar årsring.

Stadsmuseet framför att Björkhagens skola vänder baksidan till mot Karlskronavägen och att ungefär hälften av skolbyggnaden kommer att byggas för. Stadsmuseet anser dock att det är acceptabelt att delvis bygga för skolan, då baksidan upplevs tydligt som just baksida och att en större del av skolan fortfarande kommer att vara synlig västerifrån Karlskronavägen. Stadsbilden påverkas därmed enligt stadsmuseet endast i begränsad utsträckning.

Vidare är stadsmuseet positivt till att träd får ett skydd i detaljplanen och att naturmarken i sydöst mellan Björkhagens skola och föreslaget punkthus skyddas som naturområde.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet
Skönhetsrådet tillstyrker förslag till detaljplan med skarp erinran om punkthusens utformning, förskolegårdens yta, det neddragna plåttaket samt skydd av befintliga träd.

Rådet ser positivt på den nya förskolebyggnaden med genomarbetad arkitektur. Däremot konstaterar rådet att friytan per barn i förslaget uppgår till endast 10 kvm. Detta anser inte rådet vara acceptabelt i ytterstadsmiljö. Att hänvisa barnen till det intilliggande Nackareservatet är enligt rådet inte godtagbart, och att den fina grönskande gården med sina stora träd ersätts med hårdgjord yta finner rådet mycket olyckligt.

Vad gäller de planerade bostadshusen anser rådet att den strukturella uppbyggnaden med lamell- och punkthusen är väl avvägd. Däremot skulle en omgestaltning behöva ske av punkthusen, som enligt rådet inte kan definieras som punkthus i ordets egentliga mening. Rådet föreslår att de antingen behöver sänkas, alternativt göras betydligt slankare i alla ledder för att tåla den föreslagna höjden. Enligt rådet har det föreslagna lamellhuset förutsättningar att bli ett värdefullt tillskott i gatubilden, men även det behöver enligt rådet ses över på några punkter. Rådet anser att förslaget utgörs av en förhållandevis lång och enahanda lamell, olik den befintliga bebyggelsen som är avdelad i mindre enheter. Dessutom anser rådet att neddragen takvåning i plåt får effekten att huset försöker se mindre högt ut än vad det är. Rådet föreslår en förändring i gestaltning längs med huset som kan minska det massiva intrycket.

Övriga remissinstanser

Ellevio

Ellevio har inget att erinra mot planförslaget.

Stockholm Vatten och Avfall AB (SVOA); avseende
avfallshantering

SVOA ser positivt på att det planeras för ett maskinellt sophanteringssystem med bottentömmande sopkasuner. SVOA anser däremot att flera insamlingssystem behöver komplettera varandra där t.ex. fastighetsnära insamling av förpackningar och tidningar görs i soprum/sophus medan restavfall och matavfallet samlas in via markbehållare. För att öka insamling och återvinning av förpackningar och tidningar rekommenderar SVOA att fastighetsnära insamling alltid planeras in och ges utrymme vid nybyggnationer. Insamling kan t.ex. enligt SVOA ske i kärl i miljörum eller i bottentömmande behållare.

SVOA upplyser om att fastighetsägaren ska, i enlighet med stadens lokala avfallföreskrifter, möjliggöra omhändertagande av hushållens grovavfall; antingen via soprum eller via uppställningsplats för container. SVOA informerar om att fastighetsägare till flerbostadsfastigheter inte tillåts att hänvisa boende till kommunens återvinningscentraler för att kunna lämna sitt grovavfall. SVOA förespråkar även alltid att det i fastigheter möjliggörs för matavfallsinsamling för hushåll och verksamheter. Vidare meddelar SVOA att de hämtfordon som används för valda insamlingssystem ska kunna framföras inom området och angöras vid hämtplatsen.

Stockholm Vatten och Avfall AB (SVOA); avseende vattenhantering och vattenförsörjning

SVOA framför att nuvarande sträckning för serviser till Snötäcket 4 (Björkhagens skola) ej är möjlig på grund av den planerade garagedfarten under lamellhusen längs Karlskronavägen. SVOA ser därför en ny sträckning för serviser inom fastigheten Snötäcket 4 samt ny förbindelsepunkt vid fastighetsgräns som nödvändig.

SVOA ser viss risk att möjligheterna för infiltration inom planområdet överskattas med hänsyn till den stora andelen berg och lera, och informerar om att dagvattennätet i aktuellt planområde i dagsläget har begränsad kapacitet. Därav ser SVOA det av största vikt att de fördröjningsåtgärder som beskrivs i planens dagvattenutredning förverkligas i fortsatt projektering.

SVOA upplyser om att endast en förbindelsepunkt per fastighet tillhandhålls. Vidare informerar SVOA om att exakta anslutningspunkter för spillvatten, och nivåer för dessa, beslutas i samråd med SVOA.

Stockholm Exergi

Stockholm Exergi informerar om vikten av tidig information och samrådsmöten för att kunna planera ledningsomläggningar och nya ledningsdragningar samt säkra befintlig drift med så få driftstörningar som möjligt.

Stockholm Exergi framför att åtgärder i Stockholm Exergis distributionsanläggningar utförs av Stockholm Exergi och bekostas av byggherre enligt gällande avtal.

Skanova AB

Skanova framför en önskan om att så långt som möjligt behålla befintliga teleanläggningar i nuvarande läge för att undvika olägenheter och kostnader som uppkommer i samband med flyttning. Om Skanova tvingas vidta undanflyttningsåtgärder eller skydda telekablar för att möjliggöra den föreslagna ledningsförläggningen förutsätter Skanova att den part som initierar åtgärden även bekostar den.

Hyresgästföreningen Sydost

Hyresgästföreningen framför att de blev väl bemötta på samrådsmötet och att de fick mycket bra svar på sina frågor.

Hyresgästföreningen undrar om det kan bli 1-2 platser för laddstationer för el i garaget, och undrar hur gården mellan lamellhus och den befintliga skolbyggnaden är tänkt att utformas.

Hyresgästföreningen framför att geotekniskt-PM upplyser om att garage måste gjutas med vattentät betong, samt att grundvattennivån bör fortgå under samt efter byggtiden för att kontrollera eventuella avsänkningar i området. I övrigt anmärker Hyresgästföreningen på att det i allmänhet alltid saknas uppgifter om ventilation i planbeskrivningar, samt rekommenderar att fönster med lägre u-värde än 1,0 ej bör väljas.

Sakägare enligt fastighetsförteckning**Boende 1**

Boende 1 framför att tillgången på sittplatser i rusningstrafiken på vardagar redan i nuläget är rätt begränsad. Boende 1 befarar att hens arbetsplats hemma i bostaden blir obrukbar pga ljudnivån från bygget. I övrigt framför boende 1 ett önskemål om en adekvat livsmedelsbutik.

Brf Iskristallen

Föreningen är positiv till att det ska byggas bostäder och en förskola längs Karlskronavägen men har flera invändningar till utformningen

av de nya byggnaderna samt ställer sig frågande till hur gatan, som den ser ut idag, ska klara den nya trafiksituationen.

Föreningen anser att lamellhuset ska ha gemensamma ytor mellan hus och gata, att den indragna våningen högst upp gör volymen stökig samt att lamellhuset görs en våning lägre så att det inte skuggar befintliga huset. Föreningen förespråkar balkonger eller franska balkonger mot gatan och anser att lamellhusets gavel mot väster ser mycket sluten ut. Föreningen framför vidare att staden ska utreda stadsradhus i stället för lamellhus, att enkla former med rena gavlar och lugna kulörer samt få men väl utförda detaljer bör provas, samt att den nya garagedfarten skär av en av skolans entréer.

Föreningen framför att punkthusen skulle skugga befintligt punkthus längst ner och önskar att husen sänks till fem våningar.

Föreningen är glad att den tillfälliga förskolebaracken ersätts, men anser vidare att föreslagen förskola uppfattas som stökig och får gärna vara stramare. Med 5 avdelningar och 100 barn ser föreningen en ljudvolym som väntas bli extrem. Föreningen framför också att förskolegården ser ut att vara mindre än rekommenderad yta per barn.

Föreningens syn på trafiksituationen på Karlskronavägen är att gatan har hög trafikbelastning i dagsläget i förhållande till sin utformning. Föreningen framför även att planförslagets bebyggelse kommer generera mer trafik som ska mötas i det begränsade körfältet, att det är svårt att hitta parkering och att gatan behöver en ny utformning med bättre utrymme för gående. Föreningen rekommenderar också att körfältet breddas för yta till upplagsplats för snö.

Föreningen är orolig för att intilliggande bostäder som är byggda på lermark ska ta skada under byggtiden. Vidare undrar föreningen kring byggtiden utifrån hur trafiksituationen kommer lösas, hur skolans arbetsmiljö kommer se ut, hur parkeringen längs gatan kommer kunna nyttjas, samt hur vägen till och från skolan säkras för de elever som passerar bygget.

Föreningen undrar om projektet har för avsikt att kompensera för den grönyta som det tar i anspråk. I övrigt vill föreningen gärna se en artinventering som är gjord senare på våren.

Brf Rimfrosten 5

Föreningen anser att situationen är ohållbar avseende parkering och trafikbelastning, att sättningar i befintlig fastighet inte alls har

beaktats i utredningar, att förslaget utgör ett väsentligt avsteg från Björkhagens skyddsvärda arkitektur och innebär en kraftigt försämrad boendemiljö för grannar med bl.a. väldig trängsel i miljö och gaturum. För vidare synpunkter: se under boende 10 nedan, under rubriken *Inkomna yttranden från boende 10 samt Brf Rimfrosten* 5 på sidan 34.

Boende 2

Boende 2 protesterar starkt mot detaljplanen och ifrågasätter ett 4-våningshus på den lilla gatan. Vidare anser boende 2 att tung byggtrafik på Karlskronavägen under 2,5 år, där barnen leker, är helt förkastligt. Boende 2 framför avslutningsvis att hen och boende aldrig kommer att acceptera förslaget.

Boende 3

Boende 3 anser att byggnadshöjden för smalhuset ska justeras för att inte skugga samt skapa en instängd känsla. Vidare anser boende 3 att punkthusen bör sänkas för att minska påverkan gällande ljusinsläpp, att så mycket av vegetationen som möjligt kan sparas, samt att trafiksituationen bör studeras noggrant.

Boende 4

Boende 4 är positiv till fler hyresrätter, särskilt större lägenheter eftersom behovet av sådana är stort i området enligt boende 4. Boende 4 anser dock att det ska göras med varsamhet gällande befintlig arkitektur och natur. Boende 4 anser vidare att husen kommer dominera miljön genom sitt omfång och arkitekturen, att de kommer skymma ljus och att bebyggelsen inkräktar på de grönområden som används flitigt av boende och skolelever. Boende 4 anser att punkthusen ska byggas mycket lägre och att det begränsas till ett punkthus som skulle inkräkta mindre på den befintliga miljön, samt släppa fram mer ljus.

Boende 5

Boende 5 anser att det saknas ett samspel utifrån bredd och höjd för lamellhuset, att lamellhuset kommer försämma solinstrålningen för de boende, att lamellhuset ska bli lägre, att byggnaden ska dras in från gatan så att förgårdsmark skapas samt att uteplatser och balkonger ska möta gatan.

Boende 5 framför att hen inte har erfarit att någon känner sig otrygg på Karlskronavägen.

Boende 5 befarar att förslaget kommer medföra en kraftigt ökad trafik på Karlskronavägen, och att en förskola med 5 avdelningar kommer skapa otrygghet med mycket trafik på gatan. Boende anser även att garagedriften är stor och att rampen skär av för barnen som tar trappan upp till skolan.

Boende 5 anser att det krävs en större genomlysning och redovisning av markförhållandena och påverkan på befintlig bebyggelse. Boende 5 informerar om att det finns stora problem med sättningar och sprickor på Karlskronavägen i dag. Boende 5 anser att det är nödvändigt att SBK säkerställer ansvarsfrågan vid en påverkan på fastigheten Rimfrosten 5.

Boende 6

Boende 6 föreslår att lamellhuset flyttas närmare skolbyggnaden, att det minskas i djup, att förgårdsmark tillskapas och att balkonger förläggs mot gatan istället. Vidare anser boende 6 att lamellhuset ökar insynen, att byggnaden är för hög, att byggnaden har en främmande takutformning, samt att tegelfasaden är frånvänd och mycket märklig i stadsdelen.

Boende 6 anser att trafikkonsekvenserna av planförslaget är otillräckligt analyserade och redovisade och att planhandlingarna inte redovisar planens påverkan på säkerhet och hälsa. Boende 6 anser vidare att planförslaget förvärrar situationen med fler bilar och för få parkeringsplatser på Karlskronavägen. Boende 6 anser även att nedfarten till garaget gör ett för stort ingrepp i naturmarken och omöjliggör användningen av den trappa som leder upp till skolan.

Boende 6 framför att marken söder om befintlig byggnad, Karlskronavägen och ytan för den tänkta byggrätten är till relativt stora djup bestående av lera. Boende 6 anser att det finns en uppenbar risk att detta påverkar den befintliga byggnaden i Rimfrosten negativt.

Boende 6 framför att det vid sammanhållen bebyggelse finns krav på närhet till allmänna platser, och informerar om att den yta som avses att bebyggas utgör park, lekplats och plats för annan utevistelse i närområdet.

Boende 7

Boende 7 är positiv till fler lägenheter i Stockholm, och anser att förslaget är välplanerat, att detaljplanen ser bra ut och att det kommer passa in i området. Boende 7 önskar dock att en lösning ses över för trafiken, med tanke på folk som kör bilen för att lämna barnen på skolan. Boende 7 framför att det redan är mycket trafik på vändplanen på Karlskronavägen och att en bättre lösning skulle vara uppskattad.

Boende 8

Boende 8 tycker att förslaget ser mycket genomtänkt ut och att lamellhusen passar bra in i övrig miljö. Boende 8 anser även att det är mycket positivt med växttak på förskolan. I det stora hela anser boende 8 att det ser bra ut och är positiv till att det byggs hyresrätter. Boende 8 anser dock att det är viktigt att tänka till kring den ökade trafiken, att punkthusen bör vara ett par tre våningar lägre, att ha balkongerna ut mot gatan på lamellhuset, samt att planlägga för fler större lägenheter.

Boende 9

Boende 9 framför att det redan är mycket bilar på Karlskronavägen och att gatan inte räcker till.

Boende 9 undrar om det har gjorts en ordentlig konsekvensanalys, samt framför oro över tung trafik under byggtiden och undrar hur boende ska stå ut under denna tid.

För övrigt undrar boende 9 vad som menas med levande gaturum, och vilka butiker som föreslås.

Boende 10

Boende 10 framför en avsaknad av snöproblematiken. Boende 10 anser att snösmältningen påverkar dagvattnet och att det inte är försumbart.

Boende 10 saknar siffror på hur många boende som kommer att finnas, och framför att det saknas mötesplatser. Boende 10 efterfrågar barnperspektivet gällande trafikmiljön, och undrar hur garagets utfart mitt i korsningen kan göras säker för gående till förskolan och övriga boende. Boende 10 undrar var cyklar ska parkeras och anser att det krävs tak över cykelställ nära boenden.

Boende 10 undrar hur stor förskolans gård är och hur många barn som skall trängas där. Vidare undrar boende 10 vad som görs för att sänka hastigheten när en jättestor förskola föreslås och hur alla föräldrar som lämnar sina barn per bil ska kunna vända på ett säkert vis. Boende 10 undrar vilken konsekvens det får för boende.

Boende 10 befärar att dagvattnet kan bli ett problem, och anser att det är obegripligt hur dagvattnet skall hanteras eftersom de befintliga avvattningsmöjligheterna redan nu är hårt ansträngda vid varje skyfall.

Boende 10 undrar hur gatan kommer att blockeras under byggnationen samt hur länge och hur säkerheten för boende och

barn skall säkerställas. Boende 10 undrar om det föreslås hastighetsbegränsningar och trafikljus.

Boende 10 önskar se ett protokoll från samrådsmötet som ska innehålla de punkter som presenterats för de som besökte mötet, samt de kommentarer som erhöles vid mötet. Boende 10 hänvisar till plan- och bygglagen 5 kap 11, §12 "Samrådet skall syfta till att få fram ett så bra beslutsunderlag som möjligt och att ge möjlighet till insyn och påverkan". Boende 10 anser att det är en allvarlig brist i processen om protokoll saknas.

Boende 10 anser att detaljplanen är slarvigt sammansatt, att det fattas en tydlig och objektiv konsekvensanalys för samtliga aspekter, för hög andel hårda ytor, för många nya invånare, för stor förskola med liten gård, att det är okänslig arkitektur, att det borde göras fler mätningar i naturvärdesinventeringen, och att förslaget saknar barnperspektivet.

Vidare anser boende 10 att konsekvenserna av planförslaget leder till ökad trafikbelastning med buller och avgaser, brist på parkeringsplatser och platser för föräldrars fordon, störd dagvattenhantering med otillräckliga recipienter, obalanserad ekologi med bl.a. trädbrist och naturbrist, trängsel på förskolans lilla gård, allvarligt avsteg från Björkhagens skyddsvärda arkitektur och miljö, sämre boendemiljö, ökad trängsel i miljö och gaturum, negativ trygghetspåverkan och en brist på naturliga mötesplatser.

Boende 10 framför att dokumenten måste omarbetas och planen revideras då boende 10 anser att det finns allvarliga brister.

Inkomna yttranden från boende 10 samt Brf Rimfrosten 5

Boende 10 och föreningen saknar en kommentar om varför stadsbyggnadskontoret anser att en miljöbedömning inte behöver göras.

Boende 10 och föreningen saknar en förklaring till hur gaturummet blir levande, då de menar att gatan blir mer trafikerad. Vidare kräver boende 10 och föreningen en redovisning av hur tryggheten skall säkerställas under alla faser av planering, bearbetning, sprängning, markschaktning, byggtransporter, byggnation och efterarbeten. Boende 10 och föreningen befärar att trafikmängden kommer svälla och minst fördubblas, och anser att trafikutrymmet är begränsat.

Boende 10 och föreningen framför att syftet med planmosaikerna är oklart.

Boende 10 och föreningen accepterar inte att förskolebarnen trängs ihop på en liten yta som förslaget medger, och framför en oro för räddningsinsats då förskolan är i 2 våningar.

Boende 10 och föreningen befarar att angöringsytorna för leveranser till kök och sophämtningsarbete för förskolan kommer minska det möjliga parkeringsutrymmet på Karlskronavägen. Vidare framför boende 10 och föreningen att det saknas korttidsparkeringsplatser eller cykelställ för föräldrar som kommer till förskolan, och menar att det redan i dag är problematiskt med föräldrar som lämnar sina barn till Björkhagens skola och i vissa fall dubbelparkerar, ställer sig på trottoarer eller kör upp på vägen. Överlag anser boende 10 och föreningen att det är obegripligt hur planen bortser från trafiksituationen.

Boende 10 och föreningen befarar att lamellhuset kommer skymma Björkhagens skola och föreslår att lamellhuset sänks. Vidare framför boende 10 och föreningen att det i solstudien saknas en definition för ”vårkanten” och ”förmiddagen”, samt att solstudien är missvisande och inte ärligt redovisar skuggeffekten av lamellhuset. Boende 10 och föreningen anser att lamellhuset skuggar på ett vis som väsentligt sänker nuvarande byggnads kvalitet och de boendes miljö, och att planen innefattar ett stort ingrepp i de boendes kvalitet då det direkta solljuset är väsentligt för välbefinnande.

Boende 10 och föreningen anser att om någonting skall byggas så måste det spegla intentionerna i de ursprungliga byggplanerna med småskalighet, djupa gröna ytor framför den nuvarande fasaden och träd och buskar som inramar ytorna. Boende 10 och föreningen anser att lamellhuset skiljer sig väsentligt i höjd och uttryck från den nuvarande bebyggelsen, och att huset bryter med den rådande miljöns välkomnande uttryck och visar en stram, sträng och stel tegelstensfasad. Boende 10 och föreningen påpekar att lamellhuset på sitt tjockaste ställe är 14 meter, och inte 12 meter ”smal” som planbeskrivningen säger. Vidare framför boende 10 och föreningen att samrådshandlingen säger att förslaget lamellhus inte är ”avsevärt” högre än befintlig lamellhuslänga, vilket boende 10 och föreningen anser är ett medvetet vilseledande begrepp då det inte har en fast vetenskaplig betydelse.

Boende 10 och föreningen påpekar att det inte finns någon anvisning om hur räddningsfordon skall kunna nå en position bakom lamellhuset ovanpå garagetaket.

Boende 10 och föreningen påpekar att bild som visar på träd som kan sparas/behöver tas bort är missvisande då några av träden inte ingår i planområdet.

Boende 10 och föreningen anser att ett inventeringstillfälle för naturvärdesinventeringen inte är tillräckligt för en samlad bedömning av naturvärden.

Boende 10 och föreningen anser att en förnyad och fördjupad analys med markprov på fler ställen, måste genomföras innan en detaljplan kan beslutas. Boende 10 och föreningen befarar att en översvämning av gatan, på grund av avrinning från den nya byggnaden, kommer att leda till vattenproblem för den befintliga huskroppen. För övrigt saknar boende 10 och föreningen ord om snö, snösmältning, is eller frysning av systemen i dagvattenutredningen.

Boende 10 och föreningen anser att marken bebyggs till hög procent och att endast en liten andel naturmark eller grön yta kvarstår. Boende 10 och föreningen menar att ingen tillräcklig kompensation görs för de förlorade ytorna och att de omgivande boende får försämrad miljö. Vidare framför boende 10 och föreningen att ekosystemtjänsteutredningen bl.a. inte visar på var föreslagna rabatter med för insekter lämpade växter planteras skall kunna ske, att bullerregleringen är ofullständigt utredd och vilseledande, och att buller under byggnadsfasen fullständigt utelämnas. Boende 10 och föreningen framför en avsaknad av naturliga mötesplatser i planförslaget, och informerar om att den nuvarande grönytan i dag används för spontan odling, lek och rekreation samt social interaktion.

Boende 10 och föreningen undrar hur det säkerställs att nuvarande byggnader inte påverkas av byggandet utifrån risk för att sprickor eller sättningar uppstår, och kräver att huskroppen på Karlskronavägen granskas i detalj.

Boende 10 och föreningen befarar att det inte finns plats för 37 ytterligare fordon, sopbilar, lastbilar och leveransbilar, eller en större mängd cyklar längs med gatan, vare sig vid förskolan eller vid husen. Vidare påpekar boende 10 och föreningen att moderna cykelställ bör ha tak som skyddar cyklarna och att det inte är tillräckligt genomarbetat vad avser cyklar och den plats de tar i anspråk.

Boende 11

Boende 11 anser att samrådet genomfördes på ett dåligt sätt och önskar att samrådet görs om med en gemensam dragning senare på dagen.

Boende 11 bifogar ett foto över en grönyta som boende 11 framför kommer gå förlorat när området överexploateras.

Boende 11 anser att husen bryter av på ett för starkt sätt mot de befintliga husen på Karlskronavägen och att hela områdets karaktär kommer att förändras på ett negativt sätt. Boende 11 anser vidare att husen är för höga och massiva, och föreslår att huskroppen längs Karlskronavägen inte ska göras högre och bredare än den befintliga bebyggelsen.

Boende 11 befärar att trafikflödet kommer att bli problematiskt om trafiken ökar och framför en oro om det blir brist på parkeringsplatser. Boende 11 önskar att parkerings- och trafiksituationen får en realistisk lösning.

Boende 12

Boende 12 befärar att antal parkeringsplatser inte kommer räcka till, och framför att antalet parkeringsplatser på Karlskronavägen inte kan minskas. Boende 12 framför en oro över ökad trafik på en väg som inte erbjuder mötande trafik och undrar över trafikflödet på Karlskronavägen. Boende 12 anser inte att vändplan längst upp på Karlskronavägen som ska utvidgas löser problemet med mötande trafik.

Boende 12 anser att husen känns massiva och höga, och att boendekvalitén kommer sänkas för befintliga hushåll. Boende 12 befärar att karaktären på området förändras, och undrar om området har någon slags K-märkning. Boende 12 föreslår att husen ritas om så att det mer liknar befintlig byggnation.

Boende 13

Boende 13 anser att detaljplaneområdet inte bör bebyggas eftersom det, enligt boende 13, inte är i linje med en hållbar stadsutveckling. Boende 13 saknar en hänvisning till hur bostadsbehovet för Stockholmsregionen är planerad och samordnad och till hur olika kommuner ska ta sitt ansvar. Boende 13 menar att detaljplanen måste sättas in i ett långsiktigt sammanhang och att det är angeläget att visa omsorg om de områden som gränsar till Nackareservatet. Boende 13 påpekar att detaljplanen har brister och gör ogrundade och felaktiga påståenden.

Boende 13 anser att det måste anläggas ett bättre barn -och boendemiljöperspektiv om området ska bebyggas. Boende 13 ser det som riskfyllt att bebygga området så som planen anger, och att detaljplanen måste arbetas om på flera punkter med hänsyn till områdets natur -och miljöförhållanden och till de sociokulturella förutsättningarna. Boende anser att detaljplanen inte har anpassats till och kompletterar inte den befintliga stadsstrukturen.

Boende 13 befarar risk för sprickbildning vid sprängning och sättningsproblem längs hela Karlskronavägen och efterfrågar en dokumentation av huslängan längs Karlskronavägen för att säkerställa att skador uteblir på fastigheten, samt en undersökning och åtgärdsprogram för konsekvenser av förändringar i grundvattennivån bl.a. till följd av sprängningar.

Boende 13 påpekar att dagvattenutredningen vid skydd mot extremväder inte är tillräckligt djupgående, och att detaljplanen inte tar upp problematik med stora snömängder på Karlskronavägen.

Boende 13 anser att boendemiljön försämras om så många träd som detaljplanen föreslår ska fällas, samt att luftkvaliteten försämras och bullernivåerna höjs och att bättre analyser måste göras.

Boende 13 önskar att byggnadshöjden för lamellhuset görs lägre, att lamellhuset flyttas längre bort från gatan, att lamellhusets förgårdsmark blir större, samt att punkthusen görs lägre (högst 4 våningar) för att kunna anpassas till det befintliga bostadsområdet.

Boende 13 befarar att förskoleutbyggnaden kommer att bli en otrygg och trång plats, och att barnens sårbarhet riskerar att öka beträffande gatunätet och garaget, som boende 13 ser som ett problem utifrån skolbarnens och lärarnas skolväg och rörelsevanor.

Boende 14

Boende 14 anser att det redan är en ansträngd trafik- och parkeringssituation och ser det som orimligt att bygga mer bostäder på återvändsgatan. Boende 14 framför att byggande på Karlskronavägen inte kommer att accepteras på en redan befintlig stadsplanerad mark med dimensioner för en viss mängd trafik, parkering, grönområden etc. Boende 14 anser att det är en dålig lösning på bostadsbristen.

Boende 14 framför att snöröjningen redan är ett jättestort problem på gatan och undrar vart Stockholm stad ska göra av snön.

Boende 14 påpekar att Karlskronavägen redan är underdimensionerad, och undrar hur staden har tänkt under

byggtiden gällande vart alla ska ta vägen, och hur säkerheten garanteras med all tung byggtrafik angående alla barn som bor i området och som går i skolan.

Vidare informerar boende 14 om att befintliga byggnader har problem med sättningar, och undrar hur det kommer påverka befintliga hus ytterligare med bl.a. sprängningar.

Boende 15

Boende 15 anser att förslaget inte tar hänsyn till stadsdelens karaktär. Boende 15 föreslår att en permanent förskola byggs där den nuvarande förskolan ligger och att ett helt nytt förslag tas fram för övriga planerade bostadshus. Boende 15 anser vidare att trafiksituationen inte är tillräckligt analyserad, och att det saknas en ordentlig analys av vad en kraftig utbyggnad skulle betyda för trafiksituationen utifrån aspekter som buller, avgaser och barns säkerhet. Boende 15 anser även att byggmarken inte är tillräckligt analyserad, och saknar en ordentlig analys av om marken kommer att klara av att bära de nya husens tyngd, samt konsekvenserna på befintlig bebyggelse. Boende 15 framför att planen innebär sprängningar och ett byggarbete under två år som för Björkhagens skola blir ett störande inslag.

Boende 16

Boende 16 framför att förslaget kan leda till ökad trafik på en redan hårt belastad väg, och att det är väldigt dåliga markförhållanden i området. Boende 16 undrar hur detta har tagits i beaktande för vidare exploatering i närområdet.

Boende 17

Boende 17 befarar att lärandemiljön för eleverna, och arbetsmiljön för personalen, kommer att bli lidande under byggtiden, och framför en önskan om att en utredning av hur studiemiljön för eleverna på Björkhagens skola påverkas under byggnationens gång ska tas fram. Boende 17 befarar även att trafiken, bullret och avgaserna under byggnationens gång gör Karlskronavägen till en farlig och ohälsosam plats, och önskar en utredning av hur trafiken och miljön på Karlskronavägen påverkas under och efter byggnationen. Boende 17 framför vidare en oro över att sprängningarna riskerar att skada husen på Karlskronavägen då dessa står på lermark och sedan tidigare visat sig vara känsliga för sprängningar. Boende 17 önskar en noggrann utredning av hur befintliga hus på Karlskronavägen påverkas av sprängningarna.

Boende 17 befarar att en stor mängd grönyta försvinner som enligt boende 17 används flitigt av skolans elever och traktens barn. Boende 17 påpekar att det inte har planerats för någon

grönkompensation i området, och föreslår att det lämnas en stor del grönyta genom att t.ex. bara bygga ett (det lägre) av punkthusen.

Boende 17 föreslår att lamellhusen ska vända sociala sidan mot Karlskronavägen i stället för mot skolan, för att, enligt boende 17, undvika att Karlskronavägen blir smalare, ser ogästvänlig ut, och estetiskt avviker från befintlig bebyggelse på gatan och i Björkhagen i stort. Boende 17 befärar att lamellhuset kommer att skugga befintliga hus på Karlskronavägens norra sida.

Boende 17 föreslår en mindre förskola med kanske två eller tre avdelningar i stället för fem.

Boende 17 anser att husen stämmer illa in med Björkhagens befintliga planering med låga hus innefattade i naturen, och föreslår lägre byggnader och en omarbetning av alla hus till att stämma bättre med befintlig arkitektur.

Boende 18

Boende 18 framför stor oro inför byggandet, bl.a. boendekvaliteten, bullernivåer från tunga transporter, luftkvaliteten under byggtiden, trafiksituationen ur säkerhets-, buller- och avgashänseende, hur barn ska ta sig till skola och förskola på ett tryggt och säkert sätt, och hur sjuktransporter till och från skolans övre del löses för att säkerställa att elever med funktionshinder inte hindras att gå i skolan under byggtiden. Vidare framför boende 18 en oro över hur utryckningsfordon når fram till skolan under byggtiden, samt påverkan på elever och personal.

Boende 18 befärar att hens lägenhet som redan ligger i en sänka kommer bli väldigt mörk och att huset som boende 18 bor i kommer skuggas av det nya punkthuset hela dagen under vintertid. Boende 18 önskar se 3D-bilder samt ljusstudier utifrån de boendes perspektiv, och vad det är som boende 18 kommer att se genom fönstret.

Boende 18 framför att den gröna dungen är en knutpunkt som knyter samman hyresrätterna med bostadsrätterna, samt att förskoleverksamheten använder detta grönområde.

Boende 19

Boende 19 har förståelse för att det måste byggas bostäder i Stockholm och är positiv till att det byggs i tunnelbanenära läge samt att förslaget utgörs av hyresrätter. Boende 19 anser dock att det blir för tätt och att förslaget inte tar tillräcklig hänsyn till områdets karaktär, samt att förslaget bör omfatta ett mindre antal bostäder.

Boende 19 anser att ytan mellan Björkhagens skola och Karlskronavägen är för litet för att rymma ett lamellhus och att det saknas plats mellan trottoaren och lamellhuset. I övrigt uppfattar boende 19 att lamellhusets utformning utmärker sig genom att vara mycket högre och bredare än resten av bebyggelsen i området. Boende 19 anser vidare att punkthusen är för många och för stora och inte passar in i befintlig bebyggelse. Boende 19 påpekar också att punkthusen byggs i naturområden som skolan idag använder på raster, även om det inte formellt tillhör skolan. Boende 19 framför även att husen måste göras om så att de passar bättre in i omgivningen.

Boende 19 är mycket positiv till att det byggs en permanent förskola i området, men önskar att förskolan byggs på samma plats som befintlig förskola då det skulle innebära en lägre byggnad som inte stjäl ljus på samma sätt.

Boende 19 framför en avsaknad av en ordentlig analys av vad en kraftig utbyggnad av såväl bostäder som förskolan skulle betyda för trafiksituationen utifrån aspekter som buller, avgaser och barns säkerhet. Vidare framför boende 19 en avsaknad av en ordentlig analys av om marken kommer att klara av att bära de nya husens tyngd, samt av konsekvenserna på befintlig bebyggelse när markområdet blir ännu mer belastat.

Boende 20

Boende 20 anser att om det ska byggas så bör det byggas radhus i stället. Boende 20 anser även att husen är för höga och ser i stället max 3-4 våningshus som passar in bättre. Boende 20 anser att förslaget innebär en enorm ökning av trafik på Karlskronavägen, som redan idag är en alltför trafikerad gata eftersom skolan ligger här. Boende 20 är mycket orolig för inskränkningarna i naturen i området och anser att ett så enormt stort bygge, som kommer att slå hårt mot djur och natur, är helt oacceptabelt. Boende framför att det bör övervägas om kvarteret ska byggas mindre och med lägre hus, eller om det ska byggas överhuvudtaget, som enligt boende 20 är mer än önskvärt.

Boende 21

Boende 21 anser att punkthusen blir för framstående och tar en för stor höjd i anspråk. Vidare anser boende 21 att huslängan efter Karlskronavägen blir för hög om man jämför med husen mittemot.

Boende 21 framför att inlämning av barn på förskolan inte finns i planen, att grönområdet där förskolan byggs kommer saknas, och att det har varit kort om tid för att komma med åsikter. Boende 21

önskar att ytterligare ett samråd genomförs där fler har möjlighet att närvara, och att det inte genomförs under semestermånaderna på sommaren.

Vidare undrar boende 21 hur byggtrafik och trafik från boende ska kunna samsas om gatan i 2 år, samt om Karlskronavägen ska breddas för att klara av all ny trafik från boende. Boende 21 önskar se hur trafiken kommer bli med ökat tryck på Karlskronavägen. Boende 21 anser att det är för låga antaganden om bilinnehav i beräkningarna, och att trafiken av folk från och till förskolan kommer bli jobbig för alla.

Boende 22

Boende 22 är positiv till att det byggs. Vidare föreslår boende 22 att en våning på varje punkthus kapas, att uteplatser läggs till, att balkonger förläggs på gatusidan på lamellhuset samt att radhus ska övervägas i stället för lamellhus. Boende 22 anser även att trottoarerna ska breddas och att så mycket träd som möjligt sparas.

Boende 23

Boende 23 har förståelse för att det måste byggas fler bostäder i Stockholm, men befarar ändå hur drastiskt närområdet och kvarteret skulle komma att förändras.

Boende 23 framför att trafiken på Karlskronavägen redan idag är ett problem som oroar boende. Med nya lägenheter i området ser boende 23 en uppenbar risk för ökad trafik. Boende 23 undrar om det finns någon plan att titta på en alternativ infartsväg till de planerade höghusen. Boende 23 informerar om att en entré till Nackareservatet ligger precis intill Karlskronavägen 22 där det dagligen passerar väldigt många personer som korsar vägen till fots. Boende 23 undrar om det finns någon plan på att ordna övergångsställen och farthinder vid entrén till Nackareservatet.

Boende 23 efterfrågar plan för hur byggtrafiken kommer se ut under byggperioden, framförallt infartsväg för byggtrafik och tunga transporter för bygget av höghusen.

Boende 23 informerar om dagens användning av platsen där nya förskolan planeras byggas, som enligt boende 23 nyttjas som en social mötesplats för de boende i området med odlingar, bänkar och bord, kompost etc. Boende 23 framför även att det är många barn som leker i de lummiga skogsdelarna, samt att skogsdelen högst upp i backen, bakom Björkhagens skola, används som en del av skolgården.

Boende 23 anser att mer bostäder i området är bra, men att det ska göras med varsamhet och aktsamhet om områdets värden och karaktär. Boende 23 befärar att de två föreslagna höghusen kommer bryta av mot naturens former och övrig bebyggelse, och att de befintliga husen på Karlskronavägen kommer att få det trångt och mörkt. Boende 23 anser att det inte ska byggas höga hus tätt inpå befintlig bebyggelse och nära skolan.

Boende 23 anser vidare att en större del av de nya lägenheterna ska ha 4 eller 5 rum då detta efterfrågas i stor utsträckning bland boende i Björkhagen med omnejd för barnfamiljer med mer än ett barn.

Boende 24

Boende 24 befärar att ingreppen kommer att bli alltför omfattande och de negativa konsekvenserna alltför stora. Boende 24 anser att det är en hänsynslös exploatering som inte tar i beaktande de lokala ekosystemen och dess betydelse för människors välbefinnande och trivsel i området.

Boende 24 undrar om ägaren till tomtmarken är medveten om vilken nytta de ekosystemtjänster som finns gör och vilket värde de har för natur och människor i området. Boende 24 framför att boende i området har störst kunskap om vilka arter som lever i området samt hur marken nyttjas, och att boende i området har observerat många arter i skogsslänten.

Boende 24 informerar om att barnen leker i skogsslänten, att det finns odlingslådor och att platsen används som mötespunkt för familjer i området.

Vidare framför boende 24 att boende i området inte upplever otrygghet, och att de flesta som bor i det berörda området har valt detta just med anledning av närheten till naturen, lugnet, tystnaden och de omkringliggande grönområdena.

Boende 24 framför att flera känsliga arter kommer att skadas av den planerade byggnationen, och att inventering som nämns i detaljplanen är ofullständig och att den dessutom var utförd vid en tid på året då amfibier och fladdermöss ej var aktiva.

Boende 24 anser att de planerade byggnaderna rent estetiskt inte passar in i den befintliga arkitekturen i området, att punkthusen skymmer de befintliga lamellhusen och är alltför höga, samt att de planerade punkthusen ligger för tätt inpå redan befintliga byggnader.

Boende 25

Boende 25 anser att lamellhuset på Karlskronavägen blir för högt och placeras för nära gatan, och framför att alla hus har förgårdsmark i området. Boende 25 anser även att huset är bredare än befintlig bebyggelse och att fasadmaterialet bryter mot befintlig bebyggelse.

Boende 25 är mycket orolig för vilken påverkan det blir på hens hus angående sättningar och skredrisker, och framför att detta saknas i dagvattenutredningen.

Boende 25 anser även att den redan ansträngda trafiksituationen kommer att bli ohållbar när det tillkommer ett dagis med ca 100 barn.

Boende 26

Boende 26 rekommenderar byggnadsnämnden och stadsbyggnadskontoret att se över sina riktlinjer för samrådsprocessen i syfte att nå och engagera så många som möjligt av de boende i det aktuella området. Vidare anser boende 26 att det är provocerande att stadsbyggnadskontoret begär att skriftliga synpunkter ska inges inom en vecka efter genomfört samråd.

Boende 26 välkomnar förslaget till förtätning av stadsdelen Björkhagen, men anser dock att det ställer stora krav på stadsplanerare, byggherrar och arkitekter. Boende 26 ser positivt på att Olov Lindgren får marktilldelning i omedelbar anslutning till sitt befintliga innehav i kvarteren Kölden och Snöfallet 2.

Boende 26 anser att punkthusen är ett spännande och djärvt grepp som kan bli bra efter ytterligare bearbetning. Boende 26 föreslår att volymen på punkthusen bantas. Vidare anser boende 26 att lamellhusets form är brutal, att det blir som en lång och hög tegelmur direkt mot gatan, samt att föreslagen nybyggnation är inte särskilt varsam.

Boende 26 undrar vad som avses och vad konsekvensen kan bli angående lokaler för centrumändamål i förslaget. Boende 26 befarar att etablering av verksamhet kan medföra ännu större påfrestningar på Karlskronavägen och trafiksituationen.

Boende 26 anser att p-talet 0,4 är otillräckligt. Boende 26 informerar om att Karlskronavägen är en förhållandevis smal återvändsgata med en, framförallt under vardagarna, redan i dag bekymmersam trafiksituation. Boende 26 kan inte se att planförfattarna tagit rimlig hänsyn och övervägt konsekvenserna av den tillkommande trafik som en betydligt större förskola kommer

att generera. Boende 26 befärar att utöver den ökade volymen med privata bilar även tillkommer en ökad tyngre trafik som sopbil, leveranser etc, och att det är angeläget att stadsbyggnadskontoret gör ett omtag vad gäller de konkreta förslagen under avsnittet ”Gator och trafik”.

Boende 26 anser att planerad byggnation kommer att generera tung byggtrafik under lång tid och ett omfattande markarbete med sprängning av berg. Boende 26 förutsätter att Stockholms stad i sin markanvisning till berörd byggherre har intagit kravet på förbesiktning av berörda grannfastigheter.

Boende 27

Boende 27 är principiellt för att bygga fler hyresrätter i Stockholm, men har synpunkter på att ny bebyggelse bör anpassas i så stor utsträckning som möjligt till befintlig, att ett punkthus om nio våningar avsevärt skulle bryta mot den rådande stadsbilden, att planerad bebyggelse ej bör överstiga fyra till fem våningar då detta kommer medföra stor förlust av ljusinsläpp om ett åtta till nio våningar högt hus byggs 10 meter från befintlig bebyggelse, samt att det garage om 36 platser som ingår i planförslaget inte kommer täcka det behov som ökningen av boende medför.

Vidare anser boende 27 att det inte har tagits någon hänsyn till befintlig bebyggelse i avseende volym, skala och proportion eller till stadsbilden i närområdet.

Övriga, ej sakägare

Boende 28

Boende 28 anser det inte lämpligt att bygga 85 lägenheter bakom Björkhagens skola pga att det redan idag är en mycket farlig trafiksituation för de ca 1000 skolbarnen att ta sig till och från skolan. Boende 28 framför att både Karlskronavägen och parkeringsplatsen är väldigt trafikerad vid lämning/hämtning då det är enda bilvägen in till skolan, och att ytterligare öka trafiken, inte minst under byggskedet, precis vid en skola är direkt olämpligt. Boende 28 tycker inte att förslaget bör gå igenom om det inte finns någon lösning på trafiksituationen. Vidare befärar boende 28 att byggtrafik under flera års tid borde medföra stora risker.

Föräldraföreningen i Björkhagens skola

Föreningen förutsätter att bygget inte inskränker på elevernas rätt till en trygg gång- och cykelväg till och från skolan, samt att bygget inte inskränker på elevernas studiero. Föreningen vill gärna se en redovisning av hur staden kommer att arbeta med detta framledes.

Föreningen är särskilt oroad över trafiksituationen, och ställer frågan vem som kontrollerar att byggherrar/entreprenörer sköter sig.

Föreningen framför att det finns ett skogsområde intill förskole- och lågstadieklasserna vid Björkhagens skola som dagligen används både på raster och i undervisningen. Föreningen anser att det är viktigt att planen utvecklas så att tillgången till närnatur inte äventyras eller minskas.

Boende 29

Boende 29 framför att det är mycket trafik för den lilla gatan Karlskronavägen och befarar att den föreslagna planen kommer att förvärra situationen ytterligare. Boende 29 informerar om att baksidan av skolan där ett av husen planeras ligga, i praktiken används som skolgård, och hoppas på att dessa ytor ska få finnas kvar.

Boende 30

Se Föräldraföreningen i Björkhagens skola ovan.

Boende 31

Boende 31 är orolig att det kommer vara en byggarbetsplats precis bakom skolan, och undrar hur det säkerställs att inte skolbarnen och personalen i skolan påverkas negativt av bygget (både bygget i sig och kring trafiken som blir).

Boende 32

Boende 32 anser att det redan idag är ganska mycket trafik på den skolväg som många av barnen har och är orolig att ytterligare bostäder kommer förvärra situationen. Boende 32 framför att det är trångt med parkeringsplatser längs Karlskronavägen i dag, och föreslår att nya hus bör ha garage som är tillräckligt stora för att inte belasta området ytterligare.

Boende 32 framför vidare att ytan vid den temporära förskolan samt backen upp bakom används i dag, samt att berget bakom skolan används regelbundet för skolans elever på raster och fritids.

Boende 32 önskar att de nya husen smälter in, då boende 32 anser att lamellhuset bryter kraftigt med den stil som är uppskattad av dagens boende.

Petter Lindencrona
planchef

Erik Thurell
stadsplanerare